

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 94. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608067231840/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

gørelse af hans Maskiner? Eller ligger de Begivenheder og Egne os for fjærrt?

Kan hænde da nogle huser, fra en bange Barndomstirne, en Fader eller Moder eller fremmed Besøgende, der omtaler »den store Smeddesage«, da Hr. Ehrenpreuss, Manden for sin Tid, søgte at indføre »Stordriften« i svenske Kronens Geværfaktorier i Jönköping, og de 3000 Arbejdere, pinte til det yderste, skaffede vort Land den første Arbejdsnedlæggelse og lagdes i Jærta af det kongelige Krigskollegium, men endte med, efter Assessor Per Höppners Defension, at tilkendes 75.000 Rigsdalers Skadeserstatning?

Flere end jeg modtog i al Fald, i unge og lydhøre År, fra de Bauf'ske Optøjer i 1797, de Indtryk, der gav en Mindelse for Livet. Og i *alles* Øren turde synges de Lyonske Silkevæveres Feltråb fra 1831: »Leve i Arbejde eller dø i Strid!« gentagne i tusindfoldigt Ekko af Februar dagens: »Brød eller Bly!«, knust under General Cavaignacs Kardætsker. Selv oplevede jeg i London, hin 10de April 1848, Chartisternes Tog til Underhuset og Folkevæbningens og Politiets Indgriben. Og kan hænde jeg de samme Dage fik et andet Indblik bag Kulisserne på det Teater, hvor Frihedens og Frihandlens ædle Komædie går over Brædderne: et Kendskab til 1847's Fabrikslov med dens omme Beskyttelse for arbejdende Kvinder og Børn ved Fabriksinspektørens Hjælp – og dens nære Sammenhæng, gennemdrevet som den blev af Godsejerpartiet, med Fabrikanternes Aufforderung zum Tanz: Kornloven af 46! et Indblik, der måske lader de Herrer Cobden og Bright, såvel som deres Modstandere og hele den engelske Told- og Industripolitik, fremtræde i et mindre flatterende Lys, end de synes at vise sig i for Hr. v. Schéele.

Se her et lille Udvalg af de Velsignelser, »den nye Tids Morgen« har bragt sin Moder og Fader: – Frankrig og England – og som tør forventes også hos os: Svindel, Overproduktion, Kriser, Opstande! Lad mig blot nævne den engelske Bomuldskrig og de Forenede Staters ustandselige Arbejdskampe gennem mere end tyve År: Bly mod Sult! Opløsningen af enhver Kontrol, ethvert Hensyn Samfundene og Nationerne imellem, alles Krig mod alle, som skal føre til Mr. Jeremy Bentham's utilitaristiske Paradis og Mr. Adam Smith's »Nationernes Velstand«!

Hr. v. Schéele beklagede bittert den arme Brugspatron, der ved sine Privilegier var bundet og forpligtet til ej at trampe sin Nabo ned,